60e jaargang. — N° 33. Dit nummer bestaat uit 8 bladzijden Zaterdag 26 April 1913

Men schrijft in te Tongeren bij M. Collée, uitgever en eigenaar van dit blad.

DE POSTRIJDER verschijnt s woensdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, Groote Markt, te Tongeren.

Telefoon N° 12

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement:
Twee maal per week, 4 fr. per jaar.
Een maal » 3 »
Een blad afzonderlijk 10 centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen: 15 centiemen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels, vooraan of binnen in het blad: 1 frank den drukregel.

EERSTE BLAD

Hoe dat het nu staat.

Het is in twee woorden te zeggen, zegt het «Fontsenblad».

Het staat nu zooals het altijd gestaan heeft — en we mogen hier met volle recht het woord toepassen dat minister Rolin, in den tijd ten onrechte toepaste, en zeggen:

Niets is veranderd!

De dagorde Masson-Liebaert, zegt de Kamer, de verklaringen van het Gouvernement in acht nemende en de algemeene werkstaking afkeurende, gaat over tot de dagorde.

In andere woorden beteekent dat: De Kamer, heeft gehoord wat 't Gouvernement gezegd heeft. Ze neemt dat in aanmerking, en ze is daarmede tevreden voor den oogenblik: ze meent dat 't niet noodig is daar nu verder over te spreken en ze besluit voort te gaan met de andere werkzaamheden welke zij voor haar liggen heeft.

Dus, we scheiden er uit over de herziening om over het algemeen stemrecht te spreken en we doen voort aan het werk waaraan we bezig waren.

* *

Heel de kwestie ligt nu besloten in hetgeen de verklaringen van het Gouvernement bevatten, die verklaringen zijn samengevat in de dagorde opgenomen; wij hebben ze meedegedeeld in het kamerverslag der zitting van Dinsdag.

Daarin staat: dat het Gouvernement eene kommissie zal instellen die de herziening der kieswetten voor de provincie en voor de gemeente zal bestudeeren en voorbereiden.

Dat blijkt nog eens te meer uit hetgene de heer Liebaert heeft gezegd onmiddelijk voor de stemming der dagorde.

M. Liebaert zegde namelijk: M. Vandervelde heeft aangedrongen op zekere gedeelte der redevoering van M. de Broqueville. Dat was zijn recht, maar ik houd er aan te verklaren dat zijne tusschenkomst vooral voor doel had al zijne verklaringen te herinneren.

Ik houd eraan te verklaren dat de dagorde geenszins eene verbintenis bevat aangaande de herziening. (Toejuichingen rechts), *dat de commissie voor doel en voor* EENIG DOEL *zal hebben de kwestie van het gemeentelijk en provinciaal kiesrecht te bestudeeren.* (Zeer wel, rechts.)

Op die redevoering goedgekeurd door de toejuichingen der rechterzijde, hebben noch liberalen noch socialisten niets gezegd.

Er werd geroepen laat ons stemmen en men ging over tot de stemming, welke gebeurde zooals wij hebben gezegd.

Uit dat alles blijkt dat de commissie die moet aangesteld worden niet zal gelast zijn met de kwestie der herziening of van het algemeen stemrecht te bestudeeren.

* *

Maar, zal men zeggen, daar zal in die kommissie toch wel gesproken worden van het zuiver algemeen stemrecht voor de Kamers.

Voorzeker, en zeer natuurlijk.

Er word overal gesproken van het stemrecht en van alle soorten van stemrecht, hoe zou het mogelijk zijn, dat men er niet zou van spreken in die kommissie?

Uit de botsing der gedachten spruit het licht zegt men.

Die kommissie zal samengesteld zijn, niet alleen uit katholieken maar er zullen ook liberalen en socialisten in zitten, en wie weet, heeft de minister gezegd, of er in den loop dier gedachtenwisselingen geene formule zal gevonden worden op de welke, al de partijen 't akkoord zullen geraken voor eene duurzame herziening der kieswet.

Indien men zulk eene formule vonde, die beter zou zijn dan het huidige stelsel, waarom zou men ze niet in aanmerking nemen zelfs op wetgevend gebied?

Ziedaar hoe de heer de Broqueville reeds sprak op 12 Maart, maar men verstond hem niet of liever men wilde hem niet verstaan.

Het is immers klaar dat eene formule, die beter is dan het bestaande stelsel, zich zelven zou opdringen, zelfs op wetgevend gebied.

Waarom is het meervoudig stelsel in de plaats van het cijnsstelsel gekomen?

Ontegensprekelijk omdat het *beter* is of beter geacht werd door de meerderheid der Kamers.

Men heeft eindelijk, na 5 weken, den heer minister volkomen begrepen, en dan ook heeft men erkend dat men naar hetgeen hij zegde moest luisteren.

Men heeft geluisterd en 't spel was uit.

Waarom luisterde men niet vroeger?

KAMER

De dagorde Liebaert-Masson.

Zie Postrijder van Woensdag.

Ziehier nog eenige bijzonderheden over de Kamerzitting van verleden dinsdag, waarin de dagorde Liebaert-Masson gestemd werd.

Men weet dat deze dagorde de samenvatting is van de verklaringen, afgelegd door den heer minister de Broqueville, in de Kamer, op 20 November, 23 Januari en 12 Maart.

De heer Voorzitter geeft lezing van het amendement door M. Liebaert voorgesteld, en strekkende tot de bijvoeging der woorden: *en de Algemeene Werkstaking* afkeurende.

De dagorde van MM. Masson-Liebaert, luidt dus als volgt:

« De Kamer, akte nemende van de als volgt luidende verklaring der Regeering: « Ik voeg er bij, dat, wanneer de gemoederen zullen gestild zijn, wij ons allen te uwer beschikking zullen houden om alles te bespreken en alles te onderzoeken.

» Vermits gij spreekt van commissie, laat mij toe u te herinneren dat, reeds eenigen tijd geleden, toen men ons op allerlij wijze zegde: « Geen salon zal er zijn waar men een onderhoud « zal kunnen aanknoopen » ik verklaarde dat de Regeering eene Kommissie zou kunnen instellen welke zich zou bezig houden met de kieswetten voor de provincie en de gemeente waar men met elkander een onderhoud zou kunnen voeren en waar men er zou kunnen toe komen vast te stellen — wat in deze zaak een hoofdpunt is — of eenige bepaalde formuul van aard zou zijn om aan de verschillende partijen voldoening te geven. Wat ik u toen zegde, herhaal ik heden en dat is het beste bewijs van den geest van verzoening die de onze is.

» Komt men er in die kommissie toe, op provinciaal en gemeentelijk gebied eene formuul te vinden, beter dan het bestaande stelsel, zelfs wat betreft de wetgevende kamers, zal dit klaarblijkelijk al de leden, die moeten herkozen worden, aansporen om daarvan aan hunne kiezers te spreken, en hun te zeggen: wij hebben eene formuul gevonden die redelijk schijnt; door hare houding zelf, hebben de partijen bewezen dat de verstandhouding mogelijk is, wie onzer zou er zich dan tegen verzetten dat worde overgegaan tot eene herziening? Dit ware strijdig met het gezond verstand en met 's Lands algemeen belang, en in dien zin is het dat de Regeering geen oogenblik ophield het vraagstuk te beschouwen, en de Algemeene Werkstaking afkeurende gaat over tot de orde van den dag. »

M. Liebaert verdedigt zijn amendement en vraagt dat heel de Kamer de Algemeene Werkstaking zou afkeuren.

De liberale partij heeft die reeds bepaald afgekeurd.

Spreker bezweert de socialistische partij aan de Algemeene Werkstaking te verzaken.

M. Masson, in naam der liberale linkerzijde verklaart dat deze het amendement Liebaert zal stemmen.

Hij kan niet nalaten hulde te brengen aan de werkende klas om hare kloeke houding, hoewel hij het middel afkeurt, dat zij in het werk heeft gesteld.

M. Vandervelde. — De socialistische partij zal het eerste deel der dagorde Masson-Liebaert stemmen, namelijk dat door M. Masson voorgesteld.

Hij vraagt de splitsing der dagorde opdat de socialisten tegen het amendement Liebaert zouden kunnen stemmen.

Hij dankt M. Masson voor zijne tusschenkomst.

M. Liebaert maakt voorbehoudingen nopens de redevoering door M. Masson uitgesproken.

Hij herinnert dat het gedacht van den heer de Broqueville nooit geweest is dat de kwestie der herziening van de kieswetten voor de wetgevende Kamers en van de herziening der Grondwet, voor de Kamer kon gesteld worden.

STEMMING.

De dagorde wordt geplitst volgens den wensch van M. Vandervelde.

Het 1e deel der dagorde Masson, welke de verklaring van 16 April van M. de Broqueville bevat — (zie hooger) — wordt aangenomen met 175 stemmen tegen 1 onthouding (deze van M. de Broqueville).

Het 2e deel, bevattende het amendement van den heer Liebaert, wordt aangenomen met 124 stemmen tegen 39 (socialisten) en 12 onthoudingen (progressisten).

De geheele dagorde wordt gestemd met 138 stemmen tegen 2 en 38 onthoudingen.

* *

DE HOUDING DER RECHTERZIJ.

De houding der rechterzij zal de goedkeuring wegdragen van alle mannen van orde.

Niets is op het beginsel toegegeven. Het is vastgesteld:

1° Dat ten overstaan der werkstaking de regeering geenenkel verbintenis heeft aangegaan.

2° Dat de werkstaking door een plechtige stemming van meer dan twee derden der Kamer veroordeeld is en gebrandmerkt;

3° Dat de verklaringen van 12 Maart, 16 en 17 April goedgekeurd werden door de gansche Kamer, zoodat liberalen en socialisten vandaag erkennen dat, toen zij de verklaringen van 12 Maart onvoldoende achtten zij gehoorzaamden aan een gevoel van onbedachtzaamheid.

Doch, hoe vast op het beginsel ook staande, hebben de regeering en de rechterzij het bewijs willen leveren tegenover den tegenstrever, dat de verzoeningsgeest die hun bezielde geen ijdele beleefdheid-formuul was.

Alzoo heeft men M. Woeste zijne dagorde zien intrekken, om zich aan te sluiten bij die van M. Liebaert, die het handteeken droeg van leden der verschillende schakeeringen van de meerderheid: M.M. Harmignie, Pirmez, Verhaegen en Goblet.

Kortom, even zoo zeer als de regeering en de meerderheid er op kunnen bogen hun wil en hun verzet tegen de onwettelijkheid te hebben rechtgehouden, even zoo verminderd treden de socialisten te voorschijn uit de mislukking hunner stakingsonderneming en deelen zij met de liberale partij de onsamenhangendheid en de onstandvastigheid hunner mandatarissen tegen de socialist-revolutionaire syndicalisten.

Het Socialistisch Congres.

Het socialistisch Congres is donderdag morgend, om 10 ure, bijeengekomen in het *Maison du Peuple*, te Brussel, onder voorzitterschap van M. Furnémont. Er waren omtrent 1.000 leden.

M. Anseele gaf verslag namens het werkstakingscomiteit en sprak voor de werkherneming.

M. Vandervelde sprak eene lange redevoering uit, en zegde dat de werkstaking een buitengewone uitslag opgeleverd heeft!!! Er is geen reden meer in werkstaking te blijven!

Daarna spraken verschillende afgevaardigden, de eene vóór, de anderen tegen de werkherneming.

M. Destrée, in eene lange redevoering, verzocht de Henegauwsche stakers, om reden van tucht, zich tevreden te stellen met de bekomen uitslag. Hij raadde het congres aan het einde der werkstaking te stemmen.

Om 1 uur wilde men de zitting heffen, om 's namiddags te herbeginnen; doch het meerendeel der afgevaardigden hadden hun ontbijt op zak; anderen ontbeten in het *Maison du Peuple*.

Om 3 ure had de stemming plaats. Met 900 stemmen tegen 300 werd besloten dat onmiddelijk het werk overal zou hervat worde.

Verscheidene afgevaardigden uit den Borinage, verklaarden tijdens de bespreking dat de mijnwerkers den indruk hadden dat zij verneukt waren geworden.

* *

Eene groote ontevredenheid heerscht op vele plaatsen tusschen de werklieden, die op aandringen der roode leiders het werk gestaakt hebben, en thans moeten hervatten zonder iets gewonnen te hebben.

Te La Louvière werd M. Mansart, volksvertegenwoordiger, evenals MM. Coureur en Ballas, die de werkstakers aanzetten het werk te hernemen, uitgejouwd op eerste gezsting, en wil men kost wat kost de staking voortzetten.

Te Dour, kwamen de socialisten drie maal bijeen. Ten slotte werd gestemd de werkstaking voort te zetten en de herziening der grondwet te vragen.

Te Bergen, waren jonge werkstakers zeer opgewonden: zij beslisten enkel het werk te hernemen als zij het algemeen stemrecht zouden bekomen hebben.

In 't algemeen nochtans wordt overal het werk hervat en de socialistische staking brandt allengskens uit.

De goede trouw der Priesterhaters.

De «Journal de Charleroi», een der fanatiekste geuzenbladen van gansch het land, vermelde met onverholen blijdschap dat onderpastoor Joseph Armando door de boetstaffelijke rechtbank van Elbe tot drie jaar dwangarbeid verwezen werd, wegens openbare aanslag op de zeden. Des anderendaags namen talrijke anti-clericale bladen het bericht over, en natuurlijk omkransten het met de smadelijkste commentariën van eigen vinding. Ondertusschen had het Verdedigingscomiteit van Seraing opsporingen gedaan en bevonden dat er geen woord waar is van die erge beschuldiging.

Men heeft de registers van Elbe van Januari tot heden onderzocht, en geen enkel proces van dien aard komt er in voor. Overigens, in de heele geestelijkheid van Elbe komt geen enkel priester voor die Joseph Armando heet.

Het geldt hier dus een laag en vloekbaar voorbeeld van geuzendweepzucht. Aan dien enkele rotten appel van den boom gevallen, kan men over den toestand van den stam zelf oordeelen.

Pitthem Verbiestfeesten.

De feestwijzer der Verbiestfeesten, na eene overeenkomst met het feestcomiteit der Gentsche wereldtentoonstelling, is voltooid en zal weldra in alle spoorhallen en openbare gebouwen van het land verschijnen op prachtaanplakbrieven geschilderd door den kunstschilder G. Vallaeys.

De inhoud is als volgt:

Zondag 10 Oogst, te 2 uur: ontvangst van de heeren Ministers, Gouwheer en hooge ambtenaren, leden van het eere-comiteit. — Optocht en Vlaggestoet. — Onthulling van het standbeeld met feestrede van den weergaloozen Vlaamschen spreker en volksvertegenwoordiger Frans Van Cauwelaert. — Feestkantate getoonzet door Jef Valckenaere. — Muziekfeest. — Te 8.30 uur Liederenavond in open lucht.

Maandag, 11 Oogst te 3 uur eerste opvoering van l Oorda's Verbiestdrama door het gepri meerde tooneelgild met « Hart en Ziel ».

Dinsdag 12 en Woensdag 13 Oogst groote Studentenlanddag ingericht door het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond. — Woensdag 13 en Vrijdag 15: opvoeringen van l Oorda's Verbiestdrama.

Zondag 17 Oogst te 3 uur Feestkantate, en grootsch Turnfeest door den beroemden Oosterd chen Turnkring; (erkend als staande op de hoogte van de kringen uit Gent en Merxem de beste van het land).

Feestkring zal geopend worden door eene Pontificale Mis van Z. D. Hoogw. G. J. Waffelaert Bisschop van Brugge, met lofrede van E. P. J. Van Mierlo S. J. Sineesche Tentoonstelling.

Versiering van gansch het dorp met groeiende bloemen.

* *

De Feestkantate is afgewerkt en werd beoordeeld door meesters in het vak, als zijnde grootsch, eenvoudig en Vlaamsch.

Het ware overbodig uit te wijden over het Verbiestdrama. Het is niet geloofelijk wat reeds gesproken, geschreven, gejubeld werd over het verschijnen van l Oorda's Leesymphonien en de treurspelen Jacob en Philips Van Artevelde, en die werden nog niet eens opgevoerd! Daarenboven als duizenden Studenten en geleerden samenstroomen om het woord van l Oorda te hooren in voordrachten en vergaderingen, wat moet men verwachten van de opvoeringen van zijn eerst gespeelde-drama: Ferdinandus Verbiest. — Ter aspera ad astra.

Reeds nu is door de liefhebbers van onze taal en kunst waargenomen dat bij duizentallen Vlaamsche vrienden *beslist* hebben de vertooning van dit Vlaamsch triomfstuk bij te wonen

SCUTARI, ingenomen door de Montenegrijnen.

BUITENLAND.

Frankrijk

EEN TEHUIS VOOR KATTEN. — Mej Gérard de Grival, kunstschilderes, had te Vincennes een woning gehuurd voor 1200 frank, en er een tehuis voor katten ingericht.

Gisteren moest zij nu voor de rechtbank verschijnen, op daging van den eigenaar der woning, die zich beklaagt omdat zij in het huis een veertigtal katten houdt, die een walgelijken geur verspreidden en gansch zijne woning erg bevuilden.

De rechtbank heeft den eigenaar gelijk gegeven, het huurceel verbroken en mejuffer de Grival tot 600 frank schadeloosstelling en het opkuischen der woning verwezen.

Oorlog
IN DE BALKANSTATEN.

DE VAL VAN SCUTARI.

Een telegram uit Weenen meldt dat de Montenegrijnen in den laatsten tijd Scutari volkomen ingesloten hadden en dus door hongersnood de vesting tot de overgave hebben gedwongen.

Te Belgrado heeft de tijding der inneming van Scutari groote vreugde verwekt.

Ziehier enkele bijzonderheden over de overgave van Scutari:

Na de onderteekening van het protocool van overgave, hebben de Turken eerst en vooral de versterkingen ontruimd die nog niet door de Montenegrijnen bezet waren. Rond 11 ure 's avonds wapperde de Montenegrijnsche vlag over Tarrabosch en Breditza. De Turken hebben kort daarna hunne laatste versterkingen verlaten en de Montenegrijnsche vlag werd op de citadel geheschen. De Montenegrijnsche troepen rukten daarop de stad binnen, terwijl, op het front, de Montenegrijnsche kanonnen de inneming van Scutari verkondigden.

De tijding der overgave van Scutari was rond 2 ure te Cettinje bekend. De kroonprins had aan den koning een telegram gestuurd. De gebeurtenis werd door kanongebulder en klokgelui ter kennis van het volk gebracht. Al de bewoners verdrongen zich kort nadien voor het koninklijk paleis en juichten de koninklijke familie en het leger toe. De koning sprak vanaf een balcon. De vertegenwoordigers der Verbonden Staten wenschten den koning geluk.

BINNENLAND.

GENT. — *Voor de Tentoonstelling. — Bezoek onzer vorsten.* — Te Gent spreekt niemand van die stakingsklucht meer, elk is bekommerd met de tentoonstelling en bijzonder met de Floraliën.

Het bestuur der tentoonstelling ontving Woensdag namiddag officieel bericht dat de koning, vergezeld van de koningin en prins Leopold, om 2 1/2 ure plechtig de tentoonstelling zouden openen en aan de Floraliën een bezoek brengen.

Die tijding is met geestdrift onthaald geworden in de stad, waar men onverpoosd werkt aan de verfraaiing versiering en verlichting.

Wat de Floraliën aangaat, dat zal een droom zijn. Er zijn 1000 kampstrijden, voor 300 exposanten.

Een Engelschman alleen toont 50,000 oeillets en zal die tweemaal doen vernieuwen, tijdens de 9 dagen tentoonstelling.

't Is Vrijdag dat de jury hare werkzaamheden begint en Zaterdag morgend om 9 ure, mag het publiek binnen.

— HET DRAMA VAN FONTAINE-L'EVÊQUE. — Donderdag heeft te Châtelineau de begrafenis plaats gehad van den nederigen soldaat, die als slachtoffer van zijnen plicht gevallen is.

De begrafenis was waarlijk indrukwekkend. Een overgroot getal afgevaardigden van het leger, de gendarmerie en de burgerwacht waren aanwezig; vier lijkredenen werden uitgesproken en de lijkhaar verdween onder de bloemenkransen die van overal waren gezonden.

Aanhouding der twee misdadigers. — Donderdag morgend rond 10 ure, boden zich twee kerels, in burgerkleederen en met klakken op, aan in de gendarmerie te Rumes, bij Doornik.

« Wij zijn de twee soldaten Rommelaere en Vangilleuven, zegden zij, de daders van het drama te Fontaine-l'Evêque».

VOOR TWEE VADERS
TAFEREELEN
uit het leven der Pauzelijke Zouaven

18de vervolg

Van Dormael stond een oogenblik stil.

— En, fluisterde hij Morren huichelend in het oor, men heeft mij het geheim opgelegd, doch mijne vriendschap dwingt mij, u de zaak te openbaren; luister! Maso, in zijne vaderlandsliefde gekwetst, is naar Italië vertrokken, met het vast besluit, Victor den dolk in het hart te stooten. Er is maar eene enkele macht meer, die hem van zijn voornemen kan doen afzien: het is de onze. Er is maar één middel meer om Maso's wraaknemenden arm tegen te houden: het is, lid te worden der vrijmetselarij. Kondig onze loge uwe verbintenis aan door mijnen mond, en uw zoon is gered.

— Gij zijt er zeker van, dat Maso aan het bevel der loge zou gehoorzamen? vroeg Morren twijfelend.

— Te eenen male zeker, antwoordde Ernest, bij wien die vraag eene nieuwe hoop deed rijzen.

Mijnheer Morren zag sprakeloos ten gronde: een pijnlijke strijd schetste zich op zijn gelaat; het was de strijd tusschen de vaderliefde en de overtuiging.

Doch de overtuiging herustte niet op het geloof; de vaderliefde werd niet bedwongen door de wet des Heeren: arme Morren, gaat gij niet bezwijken onder de beproeving? gaat gij u nog niet dieper laten medesleepen in den afgrond des verderfs, om zoo ten minste uwen zoon te redden?

Ach, de Hemel verhoede het! want het offer van Victor is te heilig om zijnen vader een aanstoot tot zwaarderen val te wezen; de genade en de kracht van te wederstaan, waarvan de vrijdenker onwaardig is — God zal ze den vader wellicht schenken tot belooning van de deugd des zoons!

Was het aldus, daar Morren zoo eensklaps als vast beraden het hoofd verheft?...

— Ik kan niet, antwoordde hij op besloten toon.

— Gij wilt niet? riep Ernest Welnu, weet, dat gij het vonnis uws zoons uitspreekt; ik kan er niets aan verhelpen.

— Maar ik zal het nog kunnen, sprak Morren hoopvol. Ik zal aanstonds aan Victor schrijven, dat hij Maso moet vermijden, dat de kerel het op zijn leven gemunt heeft.

Ernest werd bleek van gramschap, daar hij zag, dat zijne veropenbaring juist zijn plan den bodem had ingeslagen, en nog tevens de wraak van Maso kon verijdelen. Evenwel, hij bedwong zijnen toorn, daar hij, uit hoofde van groote schulden en om meer andere redenen, niets zoozeer vreesde dan met Morren oneenig te worden.

Hij waagde een laatste woord, want zij hadden de spoorhal bereikt.

— Schrijven? zeide hij: gij zult te laat komen. Wij alleen, in onze geheime betrekkingen, hebben het middel om Maso nog tijdig genoeg tegen te houden. En al moest gij Maso's wraak nog voorkomen, ziet gij dan niet, dat uwe waarschuwing Victor weinig zal baten? de dolk van den carbonaro treft onfeilbaar en trots alle voorzorg.... Nogmaals, vriend, ik bezweer u, riep de huichelaar; geef mij uw woord, of al mijne liefde voor u kan u niet helpen.

Mijnheer Morren wrong een oogenblik besluiteloos de handen. Eindelijk richtte hij het oog ten hemel. Was het een gebed? Wie weet het? doch hij antwoordde:

— Onmogelijk, Ernest, onmogelijk! het is mijn laatste woord. En kan ik niets voor mijn arm kind, ha! dat dan zijn God over hem wake!.

Inderdaad, wij hebben reeds gezien, dat de Heer over den pauselijken krijger waakte. Doch mijnheer Morren zelf was verwonderd over de woorden, die zijnen mond ontvloden waren, en — als op eene geheimzinnige macht gesteund — voelde hij eene kalmte van geest, waarvan hij zich zelven geene rekening kon geven.

Had hij het licht des geloofs genoten, hij zou geweten hebben, dat dit buitengewone gevoel de werking der genade genoemd wordt.

Nauwelijks snelde Ernest, met zijne verbittering alleen gelaten, over den spoorweg, of Morren keerde naar Schrambeek weder.

Hij overwoog in zijnen geest al het zooeven gebeurde: het voorstel van Ernest, de aantijgingen zijner vrienden het gevaar, waar zijn zoon in verkeerde, kwamen hem beurtelings voor het gemoed en woelden zoo bont in zijnen schedel door elkander, dat hij allengskens de geesteskalmte verloor, die hij voor een oogenblik gesmaakt had; zijne trotsche rede, die men had willen verslaven, en de vaderliefde, die hem verweet aan Victor het eenigste redmiddel onttrokken te hebben, betwistten elkander de overhand in zijn hart. Die strijd was pijnlijk, doch, tusschen al den angst, waaraan zijn boezem leed, meende hij immer nog eene geheimzinnige stem te hooren, die hem toeriep te hopen, en toen hij het dorp naderde, was hij nog wel neerslachtig, maar toch weer bedaard.

Als in mijmering verzonken, trad hij, langs achter, den tuin zijner schoonzuster, mevrouw Van Dael, binnen.

Er was niemand in den hof; doch in het prieëltje vond hij het breiwerk van Maria, benevens een boek, dat hij werktuigelijk aangreep.

Het was de prachtuitgave van de « Vier boeken der Navolging Christi, uit het Latijn in 't Neerduitsch gezet door J. David. »

Hij doorbladerde het gedachteloos, toen zijn oog viel op de volgende plaats:

« Laat er u weinig aan gelegen zijn, wie voor u of tegen u is; maar maak en zorg, dat God met u zij in alles wat gij doet.

« Heb een goed geweten, en God zal u wel verdedigen.

« Want dien God helpen wil, dien kan niemands kwaadaardigheid hinderen.

« Als gij kunt zwijgen en lijden, dan zult gij ongetwijfeld de hulp van God gewaar worden.

« Hij weet den tijd en de wijze om u te redden; derhalve moet gij u op Hem verlaten.

« Het is Gods werk, te helpen, en te bevrijden van alle beschaamdheid.... »

Mijnheer Morren had gansch deze snede met aandacht gelezen. Wat was dit voor eene wonderbare leering, zoo geruststellend en hoopvol, dat zij hem zelf — trots zijne ongeloovigheid — betrouwen in den boezem stortte? Wat was dit voor eene buitengewone wijsbegeerte, zoo verheven in hare eenvoudigheid, en waarbij al zijne stelsels slechts ijdelheid waren? De vrijdenker kon 't zich niet verklaren, en nochtans, hij had die leering, die wijsbegeerte vroeger gekend; maar de drogredenen hadden hare beeltenis uit zijn verstand verdreven.

Inderdaad, hij kende ze niet meer, ofschoon hij wel raadde, dat zij de leering van het Christendom was, de leering dus, die hij zoolang reeds haatte. En thans voelde hij eenigen lust om ze te beminnen. O! het was, omdat die leering troost in zijn lijdend hart goot, en dat zijn hart nog niet bedorven was.

Nochtans was de wijsgeer niet bekeerd: zijn verstand was nog met dikke nevels omhuld, en zijne rede was nog te hoovaardig om aan die duisternissen den naam van licht, waar zij ze mede bestempeld had, te ontzeggen.

Terwijl mijnheer Morren zich in zijne gepeinzen verdiepte, was Maria den tuin ingekomen en naderde ongemerkt het prieëltje.

— Ha, lieve oom! riep zij lachend, toen zij Victor's vader ontwaarde; gij zoudt mij nog schrik aanjagen; want gij komt als een dief, zoo stil en zoo geheimzinnig.

— Gij zult het toch niet kwalijk nemen, hoop ik, Maria? antwoordde Morren vriendelijk. Doe mij maar niet vangen!

Hij had altijd voor Maria eene bijzondere genegenheid gekoesterd: zij was zoo eenvoudig en zoo goedhartig, en daarenboven hij had haar — toen hij nog geloofde — over de doopvont geheven.

— Maar wat zie ik? hernam Maria, toen zij bijgekomen was. Gij schijnt mij zoo bleek, dierbare oom; gij zijt toch zeker niet ongesteld?

— O neen, sprak hij zachtjes; ik ben alleen wat vermoeid en neerslachtig.... Maria, ging hij na eene korte poos voort, zijt gij nooit ongerust over onze arme zouaven van Rome?

Die onverwachte vraag verwonderde 't goede meisje; zij wist, dat Morren maar schaars een woord over de afwezigen wilde hooren, en thans bracht hij zelf het gesprek op dit onderwerp!...

— Voorzeker, gaf zij ten antwoord, en dikwijls beangstig ik mij met het overwegen der gevaren, waar zij aan blootgesteld zijn; doch, lieve oom, ik laat mijne verbeelding zoo weinig mogelijk op dit nare gepeins vertoeven; in mijne onrust keer ik mij tot den Heer, en ik bid Hem, zijne krijgslieden met zijn machtigen arm te beschermen. Dit gebed geeft mij weder sterkte en troost.

— Zoodat gij waarlijk denkt, vroeg Morren, dat uwe smeeking hun van nutte wezen kan?

— Zonder twijfel, oom; is het niet Gods werk te helpen en te bevrijden? en wiens kwaadaardigheid kan hem hinderen, dien God helpen wil?...

Mijnheer Morren stond verbaasd: Maria sprak die zelfde woorden, welke hij zooeven gelezen had, en haar gelaat toonde genoeg, dat haar hart er in berustte: die wonderbare leering was dus in de werkelijkheid hetzelfde, wat zij in de beschouwing was.

— Wat zijt gij gelukkig, Maria! zuchtte hij, dat gij zoo betrouwend gelooven kunt!...

Nogmaals stond hij verbaasd over de woorden, die hij, als onwillens, liet ontsnappen, en — als om zich niet overwonnen te verklaren — voegde hij er aanstonds bij:

— Jammer maar, dat al dit geloof louter verbeelding is, dewijl alles door het blinde toeval wordt beschikt!

— Blinde toeval, oom, antwoordde Maria, die wel zag, dat hare woorden indruk hadden gemaakt; gij meent het niet! Was het heelal, met al zijne eenheid en zijne schoonheid, het uitwerksel van het toeval, zoo zou het een onbegrijpelijk mirakel wezen, iets veel minder aanneembaar dan de schepping door de Almacht. Doch kan de oorsprong niet aan het toeval toegeschreven worden, waarom dan zouden bewaring en bestuur het zijn? Neen, beste oom, ik ben er wel zeker van; gij zijt te geleerd, te wijs, om aan het toeval geloof te hechten.

— Nu, nu! sprak Morren half glimlachend, ik wist wel, dat mijne nicht zoo wijs als goed was; doch aan zulke geleerdheid had ik mij niet verwacht. Men zou zeggen, dat gij de wijsbegeerte beoefend hebt. Zonder twijfel, ging hij voort, terwijl hij de Navolging Christi aanwees, hebt gij uw stelsel uit dit boek geput?

Maria wachtte een oogenblik om te antwoorden; zij richtte smeekend den blik ten hooge, als om Gods zegening te verzoeken over het voornemen, dat zij had opgevat.

— Dit kostbare boek, hernam zij vervolgens, bevat voorzeker deze en meer andere troostvolle leeringen; doch ik heb nog niet noodig zoo verre te gaan. Lezen wij niet dagelijks in het Onze Vader: « uw wil geschiede op de aarde zooals in den hemel »; en « verlos ons van den kwade »? Ach, lieve oom, voer zij voort, ik ben misschien te vrijpostig, maar vergeef het aan mijne genegenheid; ik heb u een verzoek te doen, dat gij — hoop ik — aan de liefde van uw doopkind niet zult weigeren.

— En welk verzoek, Maria? vroeg Morren nieuwsgierig. Als het mij mogelijk is, verzeker ik u, dat ik er zal aan toestemmen.

— O! het is eene kleinigheid, glimlachte het meisje; het is niets anders dan dat gij dagelijks een Onze Vader en een Wees Gegroet zoudt bidden te mijner meening en voor het heil onzer pauselijke vrijwilligers.

Morren's aangezicht versomberde

— Onmogelijk, kind! antwoordde hij; het is bijgeloovigheid.

— Het is u niet onmogelijk, oom, hernam zij; het is geen bijgeloof, en gij hebt mij uw woord gegeven. Gij zult toch wel niet bang zijn voor de uitwerksels van een gebed?...

— Bang? lachte Morren. Wat kwaad kan mij dit gebed doen?

— Welnu dan, hernam zij, hoe kunt gij dus weigeren?

— Ta, ta, kleine tooveres! zei hij half ongeduldig, en half lachend; wie zou u iets kunnen weigeren? Welaan, ik zal het doen.

— Op uw eerewoord?

— Op mijn eerewoord....

Maria richtte een tweeden blik, eenen blik van dank ten hemel...

('t Vervolgt.)